

POSTANOWIENIE

20 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

na posiedzeniu niejawnym 20 marca 2026 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie
z udziałem B.B.
o wpis hipoteki przymusowej w księdze wieczystej [...],
na skutek skargi kasacyjnej B.B.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Gliwicach
z 9 listopada 2023 r., III Ca 1056/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,
2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Gliwicach na rzecz adwokata A.S. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł powiększoną o należny podatek od towarów i usług z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestniczce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym,
3. nie obciąża skarżącej kosztami postępowania kasacyjnego na rzecz wnioskodawcy.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 1 sierpnia 2022 r. Sąd Rejonowy w Gliwicach utrzymał w mocy bliżej opisany wpis hipoteki przymusowej, obciążającej udział uczestniczki B.B. w bliżej opisanej nieruchomości, objętej księgą wieczystą [...], dokonany przez Referendarza sądowego w dniu 27 kwietnia 2022 r. na podstawie bliżej opisanej

decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 9 grudnia 2019 r. dotyczącej zadłużenia uczestniczki z tytułu nieuiszczonych składek na ubezpieczenie społeczne. Apelacja uczestniczki od tego orzeczenia została oddalona postanowieniem Sądu Okręgowego w Gliwicach z 9 listopada 2023 r.

Uczestniczka wniosła skargę kasacyjną, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynie kasacyjnej objętej art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wywiodła, że jest ona oczywiście uzasadniona ze względu na naruszenie przez Sąd drugiej instancji przepisów stanowiących podstawy kasacyjne, a mianowicie art. 110 pkt 3 ustawy z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2025 r. poz.341) oraz art. 26 ust. 3 ustawy 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2026 r., poz.199), a także art. 626⁸ § 1 i 2 k.p.c.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na przywołanej przyczynie kasacyjnej obligowało skarżącą do wykazania kwalifikowanej postaci

naruszenia przytoczonych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej przepisów prawa materialnego lub procesowego, naruszenia rażącego, jednoznacznego, dostrzegalnego *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez studiowania akt sprawy i prowadzenia bardziej złożonych rozumowań (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, Nr 3, poz. 52; z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, Nr 10, poz. 156 oraz z 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18). Należy też przypomnieć, że zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa poglądem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście sprzecznego z prawem i nieprawidłowego orzeczenia, które z tych przyczyn nie może się ostać w obrocie prawnym (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17 z 5 października 2018 r., V CSK 168/18).

Skarżąca nie wykazała tak rozumianej czwartej przyczyny kasacyjnej. Nie jest w tym względzie wystarczające odwołanie się przez nią do podstaw skargi kasacyjnej oraz ich uzasadnienia. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania jest bowiem oddzielną częścią składową skargi, wyodrębnioną formalnie i redakcyjnie, uregulowaną w art. 398⁴ § 2 k.p.c. i powinien być odrębnie uzasadniony w stopniu pozwalającym Sądowi Najwyższemu na zorientowanie się, czy istnieje przywołana we wniosku przyczyna kasacyjna, bez sięgania do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, które nie podlegają badaniu na tym etapie postępowania kasacyjnego.

Sąd wieczystoksięgowy zbadał decyzję wnioskodawcy z 9 grudnia 2019 r. pod kątem tego, czy może ona stanowić podstawę wpisu hipoteki przymusowej. Uczestniczka polemizuje w skardze kasacyjnej z tą oceną, zarzucając, że decyzja ta jest wadliwa i nie zawiera wszystkich elementów wymaganych ustawą. Tymczasem w apelacji od postanowienia Sądu pierwszej instancji uczestniczka nie podniosła zarzutów odnoszących się do treści decyzji z 9 grudnia 2019 r., lecz zarzuciła naruszenie art. 924 k.p.c. w zw. z art. 16 ust. 1 u.k.w.h., wskazując, że

wniosek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pozbawiony jest podstaw faktycznych i prawnych. Elementy składowe tytułu mogącego stanowić podstawę wpisu hipoteki przymusowej, w tym decyzji ZUS, reguluje art. 27 § 1 ustawy z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (jedn. tekst: Dz.U. z 2025 r., poz. 132, dalej: „u.p.e.a.”). Skarżąca nie przywołała jednak tego przepisu w podstawach kasacyjnych, a zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi nie ma związku z zarzutami skargi.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji. Sąd Najwyższy odstąpił od obciążania skarżącej kosztami postępowania kasacyjnego na rzecz wnioskodawcy, który wniósł odpowiedź na skargę kasacyjną, uwzględniając okoliczności sprawy, w tym sytuację majątkową i życiową powódki (art. 102. w zw. z art. 13 § 2 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.). Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego w odniesieniu do pełnomocnika skarżącej ustanowionego z urzędu, będącego adwokatem, znajduje oparcie w art. 29 ust. 1 ustawy z 26 maja 1982 r.- Prawo o advokaturze (tekst jedn. Dz.U. z 2024 r., poz.1564) oraz § 16 ust.4 pkt 2 w zw. z § 11 pkt 5 i § 4 ust.1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2024 r., poz.763).

Agnieszka Piotrowska

(A.D.)

[SOP]